A-BRL-M-L-NBSA

MARATHI

Paper I

(LITERATURE)

Time allowed : ***Three*** *Hours*

Maximum Marks : ***250***

Question Paper Specific Instructions

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

There are ***EIGHT*** *questions divided in two* ***SECTIONS.***

Candidate has to attempt ***FIVE*** *questions in all.*

Questions no. ***1*** *and* ***5*** *are compulsory and out of the remaining,* ***THREE*** *are to be attempted choosing at least* ***ONE*** *from each section.*

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

Answers must be written in ***MARATHI.***

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in chronological order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the answer book must be clearly struck off.

SECTION A

Q1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे शंभर पन्नास (150) शब्दांत लिहा : *10×5=50*

(a) 'भाषा ही सानुक्रम ध्वनिरचनांच्या संकेतीकरणावर आधारलेली संज्ञापन प्रणाली आहे' या विधानाचे स्पष्टीकरण करा. *10*

(b) प्रमाणभाषा आणि बोलीभाषा यांचे महत्त्व भिन्न-भिन्न प्रकारचे कसे आहे, ते थोडक्यात सांगा. *10*

(c) वऱ्हाडी बोलीचा थोडक्यात परिचय करून द्या. *10*

(d) शब्दांच्या जाती सांगून सर्वनाम, विशेषण, आणि क्रियाविशेषण यांची सोदाहरण माहिती द्या. *10*

(e) लोककथांमधून घडणारे सामाजिक दर्शन हे कोणकोणत्या दृष्टीने महत्त्वाचे असते ? *10*

Q2.	(a)	नोम चॉम्स्की या भाषावैज्ञानिकाच्या दृष्टीने " 'निर्मितिशीलता' हा मानवी भाषा व्यवहाराचा सर्वात महत्त्वाचा गुणधर्म" कसा आहे ते सांगून, भाषानिर्मितीच्या वेगवेगळ्या उपपत्ती कोणत्या ते सांगा.	*20*
	(b)	व्यवहारभाषा, साहित्यभाषा आणि शास्त्रभाषा यांची माहिती द्या.	*15*
	(c)	अहिराणी या बोलीभाषेसंबंधी असलेल्या वादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.	*15*
Q3.	(a)	तेराव्या शतकातील मराठी भाषेची वैशिष्ट्ये संतकाव्याच्या आधारे स्पष्ट करा.	*20*
	(b)	मराठीतील विभक्तींची माहिती देऊन त्यांचे कारकार्थ कोणते ते लिहा.	*15*
	(c)	गण, गौळण, आणि वग यांमधून तमाशा हे लोकनाट्य कसे साकार केले जाते, ते विशद करा.	*15*
Q4.	(a)	मानवी भाषेची द्विस्तरीय रचना व यादृच्छिकता म्हणजे काय ? त्यांचे विविध फायदे सोदाहरण स्पष्ट करा.	*20*
	(b)	जात्यावरील ओव्यांमधून स्त्री-जीवनातील भावबंधांचे स्वरूप कसे व्यक्त होते, ते स्पष्ट करा.	*15*
	(c)	व्रतांच्या कहाण्यांमधून घडणाऱ्या संस्कृतिदर्शनाची माहिती द्या.	*15*

SECTION B

Q5. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे शंभर पन्नास (150) शब्दांत लिहा : *10×5=50*

(a) वारकरी संप्रदायाने दर्शविलेला भक्तीचा मार्ग हा सामाजिक समतेकडे वाटचाल करणारा कसा होता, ते थोडक्यात स्पष्ट करा. *10*

(b) 'बखरी म्हणजे इतिहास आणि कल्पकता यांचे मिश्रण असल्यामुळे त्यांतील ऐतिहासिकता पारखून घ्यावी लागते' या विधानाचे स्पष्टीकरण करा. *10*

(c) केशवसुतांना आधुनिक कवितेचे जनक असे का म्हटले गेले, ते सांगा. *10*

(d) दलित कवितेमधून व्यक्त झालेल्या दलितांच्या वेदनांचे स्वरूप स्पष्ट करा. *10*

(e) सामाजिक बांधिलकी हे साहित्याच्या श्रेष्ठतेचे गमक मानता येईल का ? *10*

Q6. (a) 'लीळाचरित्र' या ग्रंथातून चक्रधरांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे कोणकोणते पैलू दिसून येतात, ते स्पष्ट करा. *20*

(b) संत एकनाथांच्या काव्यकर्तृत्वातील विविधतेचा थोडक्यात परिचय करून द्या. *15*

(c) 'पोवाडा' या शाहिरी काव्याची थोडक्यात माहिती सांगा. *15*

Q7. (a) रविकिरण मंडळाच्या काव्याची पृथगात्म वैशिष्ट्ये कोणती ते सांगा. *20*

(b) व्यंकटेश माडगूळकर यांचे मराठी ग्रामीण साहित्यातील योगदान विशद करा. *15*

(c) संगीत नाटकांमधील संगीत हे नाट्यविषयाला पूरक किंवा मारक असते का ते सोदाहरण सांगा. *15*

Q8. (a) आधुनिक साहित्याची समीक्षा करताना संस्कृत साहित्यशास्त्राचा उपयोग कितपत होऊ शकेल, त्याची चर्चा करा. *20*

(b) साहित्याचे प्रयोजन हे साहित्याच्या स्वरूपावरून ठरविणे योग्य आहे की स्वतंत्रपणे ठरविणे योग्य आहे, याची शहानिशा करा. *15*

(c) स्त्रीवादी दृष्टिकोनातून सानिया यांच्या कथासाहित्याचे मूल्यमापन करा. *15*

CS (Main) Exam :,2014

C-DRN-N-L-OBSA

MARATHI

Paper I

(LITERATURE)

*Time allowed : **Three** Hours*

*Maximum Marks : **250***

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

*There are **EIGHT** questions divided in **TWO SECTIONS.***

*Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.*

*Questions no. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** from each section.*

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

*Answers must be written in **MARATHI.***

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in chronological order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION A

Q1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशे पन्नास (150) शब्दांत लिहा : *10×5=50*

(a) भाषेची लक्षणे कोणती ते सांगा. *10*

(b) बोलींच्या निर्मितीची कारणे कोणती असतात ? *10*

(c) नागपुरी बोलीचे प्रमुख विशेष सोदाहरण लिहा. *10*

(d) क्रियाविशेषण अव्यये कशाला म्हणतात ते उदाहरणे देऊन स्पष्ट करा. *10*

(e) म्हणींची स्वरूपवैशिष्ट्ये कोणती ? म्हणींमधून कोणकोणत्या विषयांचा सहजाविष्कार घडतो ? *10*

Q2. (a) भाषा ही समग्र मानवी जीवनाला वेढून राहिलेली आहे, ती मानवी संस्कृतीचा पाया आहे असे का म्हटले जाते ? विवेचन करा. *20*

(b) सोस्यूरने भाषिक वर्तन (Parole) आणि भाषिक व्यवस्था (Langue) ही विभागणी कशा प्रकारे केली आहे ते समजावून सांगा. *15*

(c) डांगी या बोलीचे स्वरूप वेगवेगळ्या विशेषांच्या आधारे स्पष्ट करून डांगीविषयीच्या वादाची थोडक्यात माहिती लिहा. *15*

Q3. (a) तेराव्या शतकातील मराठी भाषेचे विशेष रूपविचार, शब्दसंग्रह, वाक्यरचना, वाक्प्रचार यांच्या संदर्भात उदाहरणांच्या आधारे नोंदवा. *20*

(b) विभक्ती अर्थावरून मानाव्यात की प्रत्ययावरून, या वादाचा उलगडा करा. *15*

(c) लोकनाट्यातील विनोदाला कोणकोणती अंगे असतात ते उदाहरणे देऊन स्पष्ट करा. *15*

Q4. (a) भाषिक संरचनेचा सर्वात महत्त्वाचा गुणधर्म म्हणजे ती यांत्रिक स्वरूपाची नसते, या विधानाचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा. *20*

(b) लोकगीतांच्या विविध व्याख्यांतून निष्पन्न होणारी लोकगीताची वैशिष्ट्ये सांगा. *15*

(c) लोककथांतील आशयाच्या विविधतेचे विवरण करा. *15*

SECTION B

Q5. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशे पन्नास (150) शब्दांत लिहा : *10×5=50*

(a) महानुभावांच्या 'साती ग्रंथां'चा परिचय करून द्या. *10*

(b) वारकरी संप्रदायाच्या इतिहासातील संत नामदेवांच्या कार्याचे मर्म विशद करा. *10*

(c) पंडिती कविता संत काव्याहून कोणकोणत्या बाबतींत वेगळी ठरते ? *10*

(d) कुसुमाग्रजांच्या काव्यलेखनाचे वेगवेगळे विशेष कोणते ते सांगा. *10*

(e) 'कोसला' या कादंबरीचे मराठी कादंबरीच्या इतिहासतले वेगळेपण कशा प्रकारे सांगता येईल ? *10*

Q6. (a) 'तुका झालासे कळस' या उक्तीची अर्थपूर्णता विवेचनपूर्वक स्पष्ट करा. *20*

(b) बखर वाङ्मयाने मराठी साहित्यात कोणत्या प्रकारची समृद्धी आणली ? *15*

(c) दलित आत्मचरित्रलेखनाचे ऐतिहासिक महत्त्व कोणते ? *15*

Q7. (a) स्त्रियांच्या कथासाहित्याने मराठी कथाविश्वात कोणती कामगिरी बजावली ? *20*

(b) शंकर पाटील यांच्या ग्रामीण साहित्यनिर्मितीचे स्वरूप सोदाहरण स्पष्ट करा. *15*

(c) साहित्य अणि समाज यांच्यात कोणत्या प्रकारचे संबंध असतात ? विवेचन करा. *15*

Q8. (a) ललित साहित्याचे शास्त्रीय साहित्याहून असणारे वेगळेपण कशा प्रकारे मांडता येईल ? *20*

(b) वाचकास व लेखकास समीक्षा कोणकोणत्या प्रकारे उपयोगी पडते ? *15*

(c) आस्वादक समीक्षा ही समीक्षाच नव्हे, या मताचा परामर्श घ्या. *15*

CS (Main) Exam:2015

C–AVZ–O–NSLA

MARATHI

Paper—I

(Literature)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 250

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

*There are **EIGHT** questions divided in Two Sections.*

*Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.*

*Question Nos. 1 and 5 are compulsory and out of the remaining, **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** question from each Section.*

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

*Answers must be written in **MARATHI**.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION—A

Q.1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (150) शब्दांत लिहा :— 10×5=50

Q. 1(a) 'भाषा ही ध्वनिसंकेतांनी बनलेली संप्रेषण प्रणाली असते' या विधानाचे स्पष्टीकरण करा. 10

Q. 1(b) प्रमाण भाषेचे महत्त्व आणि तिची समाजव्यवहारातील आवश्यकता स्पष्ट करा. 10

Q. 1(c) 'अहिराणी' बोलीची वैशिष्ट्ये सोदाहरण सांगा. 10

Q. 1(d) म्हणी आणि वाक्प्रचार यांतील फरक सांगून त्यांचे सामाजिक व सांस्कृतिक महत्त्व विशद करा. 10

Q. 1(e) 'पोवाडा' या काव्यप्रकाराचे वेगवेगळे विशेष सांगा. 10

Q. 2(a) मानवी भाषाव्यवहाराच्या अभ्यासातील सोस्यूर आणि नोम चॉम्स्की या भाषावैज्ञानिकांच्या भाषाविषयक संकल्पनांचे स्पष्टीकरण करा. 20

Q. 2(b) बोली भाषेची वैशिष्ट्ये आणि बोलीविषयक समजुती यांविषयी चर्चा करा. 15

Q. 2(c) मानवाची भाषा आणि मानवेतर प्राण्यांची भाषा यांतील फरक स्पष्ट करा. 15

Q. 3(a) तेराव्या शतकाकडून सतराव्या शतकाकडे जाताना मराठी भाषेत कोणकोणते बदल होताना दिसतात ? 20

Q. 3(b) नाम व सर्वनाम म्हणजे काय ते सांगून विशेषनाम, भाववाचक नाम आणि धातुसाधित नाम यांचे सोदाहरण विवेचन करा. 15

Q. 3(c) मराठीतील विभक्तींचे प्रत्यय आणि त्यांचे कारकार्थ सांगून द्वितीया आणि चतुर्थी या समान प्रत्यय असलेल्या विभक्तींतील भेद स्पष्ट करा. 15

Q. 4(a) लोकसाहित्य म्हणजे काय ते सांगून, साहित्य आणि संस्कृती यांच्या दृष्टीने लोकसाहित्याच्या अभ्यासाचे महत्व स्पष्ट करा. 20

Q. 4(b) प्रयोगरूप लोककलांचे प्रकार कोणकोणते आहेत ? त्यांपैकी तमाशा या लोककलेचे स्वरूप उलगडून दाखवा. 15

Q. 4(c) लावणी या काव्यप्रकाराची माहिती देऊन त्याच्या सादरीकरणातील वैशिष्ट्यांचा आढावा घ्या. 15

SECTION—B

Q.5. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (150) शब्दांत लिहा :— 10×5=50

Q. 5(a) 'लीळाचरित्र' या ग्रंथातून तत्कालीन समाजाचे दर्शन कशा प्रकारे घडले आहे ते सांगा. 10

Q. 5(b) संत नामदेवांनी भागवत धर्माचा विस्तार कोणकोणत्या मार्गांनी केला ते विशद करा. 10

Q. 5(c) मध्ययुगीन मराठी साहित्याने धर्मजीवनातील कोणकोणते विचारप्रवाह आपल्यामध्ये सामावून घेतले आहेत ? 10

Q. 5(d) दलित कवितेला विद्रोही कविता असे का म्हटले गेले, ते स्पष्ट करा. 10

Q. 5(e) नवकथांचे वेगळेपण कोणकोणत्या वैशिष्ट्यांमधून प्रकट झालेले दिसते, ते विशद करा. 10

Q. 6(a) साहित्याचे प्रयोजन कोणकोणत्या प्रकारचे असते, त्याचा थोडक्यात आढावा घ्या. 20

Q. 6(b) साहित्याची समीक्षा ही एखादी साहित्यकृती अधिक चांगल्या तऱ्हेने समजून घेण्यासाठी आवश्यक असते का ते स्पष्ट करा. 15

Q. 6(c) साहित्याचा समाजाशी असलेला संबंध कशाप्रकारचा असतो, त्याचे विवेचन करा. 15

Q. 7(a) वारकरी पंथातील संतांच्या शिकवणीतून सामाजिक समतेचा आणि नीतीचा पुरस्कार कशा प्रकारे झालेला दिसतो, त्याची चर्चा करा. 20

Q. 7(b) पंडिती काव्यातील कारागिरी ही त्यातील काव्याला दुय्यमत्त्व आणणारी होती असे तुम्हास वाटते का, ते सकारण सांगा. 15

Q. 7(c) मराठीतील प्रायोगिक नाटकांची परंपरा रेखाटा. 15

Q. 8(a) विजय तेंडुलकरांच्या नाटकातील स्त्रियांचे चित्रण विविधांगी कसे आहे, त्याची चर्चा करा. 20

Q. 8(b) ग्रेस यांच्या कवितेतील भाषेचे नवे प्रयोग कशा प्रकारचे आहेत, ते सोदाहरण सांगा. 15

Q. 8(c) मराठीतील स्त्रियांचा कथेची ठळक वैशिष्ट्ये कोणती ते उदाहरणांसह स्पष्ट करा. 15

M–ESC–U–MRT

MARATHI (PAPER—I)

(LITERATURE)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 250

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions

There are EIGHT questions divided in Two Sections.

Candidate has to attempt FIVE questions in all.

Question Nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, THREE are to be attempted choosing at least ONE question from each Section.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in MARATHI.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

मराठी (प्रश्न-पत्र-I)

(साहित्य)

वेळ : तीन तास

कमाल अंक : 250

प्रश्नपत्रिकेबाबतच्या तळक सूचना

उत्तरपत्रिका लिहण्यापूर्वी कृपया पुढील सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात

आठ प्रश्नांची विभागणी दोन भागांमध्ये केलेली आहे.

उमेदवाराला एकूण **पाच** प्रश्न सोडवावयाचे आहेत.

प्रश्न क्रमांक **1** आणि **5** हे अनिवार्य आहेत. आणि उर्वरित प्रश्नांपैकी **तीन** प्रश्न सोडवताना प्रत्येक विभागातील किमान **एक** तरी प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

प्रश्नासमोर गुण दिलेले आहेत.

मराठीतच उत्तरे लिहावीत.

ज्या प्रश्नांमध्ये शब्दमर्यादा उल्लेखलेली असेल, तिचे कटाक्षाने पालन करावे.

प्रश्नांच्या क्रमानुसारच प्रश्न सोडवावेत. प्रश्न सोडवत असताना उत्तरातील काही भाग लिहावयाचा राहिल्यास किंवा उत्तरपत्रिकेतेली एखादे पान कोरे सोडल्यास तेथे काट मारावी.

SECTION—A

1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशे पन्नास (*150*) शब्दांत लिहा : 10×5=50

(*a*) मानवी समाज व भाषा यांचा संबंध अतूट असतो, हे कोणकोणत्या प्रकारे सिद्ध होते?

(*b*) भाषेमध्ये सानुक्रम रचनेच्या मागे अर्थाचा एक संकेत असतो म्हणजे काय? स्पष्टीकरण करा.

(*c*) वऱ्हाडी बोलीचे प्रमुख विशेष कोणते?

(*d*) काव्यात्म भाषा कशाला म्हणतात? दैनंदिन व्यवहारातील भाषा व काव्यात्म भाषा यांत कोणता फरक असतो?

(*e*) 'म्हणी हा लोकस्वभावाचा आरसा आहे' या विधानाचे मर्म स्पष्ट करा.

2. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) कोणत्या भाषाविषयक विचारांमुळे भाषाविज्ञानाच्या क्षेत्रात सोस्यूरची कामगिरी पायाभूत मानली जाते? 20

(*b*) प्रमाण भाषा आणि बोली यांच्या व्यवस्था सांगून त्या दोहोंतील परस्परसंबंध उलगडून दाखवा. 15

(*c*) एरवीच्या रूढ नाटकाच्या तुलनेने लोकनाट्याची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत? विवरण करा. 15

3. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) तेराव्या शतकातील मराठी भाषा आणि सतराव्या शतकातील मराठी भाषा यांमध्ये कोणकोणत्या बाबतींत अंतर पडते, ते विवेचनपूर्वक लिहा. 20

(*b*) शब्दयोगी अव्यये आणि उभयान्वयी अव्यये यांमधील वेगळेपण उदाहरणे देऊन स्पष्ट करा. 15

(*c*) कर्तरी प्रयोगाचे सकर्मक व अकर्मक असे दोन प्रकार पडतात, तसे कर्मणी प्रयोगाचे सकर्मक व अकर्मक असे प्रकार का असत नाहीत, ते सांगून भावकर्तरी प्रयोगाचे वैशिष्ट्य कोणते, ते उदाहरणांसह सांगा. 15

4. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) लोकगीत कशास म्हणतात? 'कविता'या साहित्य प्रकारापेक्षा लोकगीत हे वेगळे कसे, ते समजावून सांगा. 20

(b) अहिराणी बोलीचे विशेष सोदाहरण सांगा. 15

(c) सामाजिक स्तर बदलला की भाषा बदलते, या भाषिक प्रवृत्तीचे विश्लेषण करा. 15

SECTION—B

5. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशे पन्नास (*150*) शब्दांत लिहा : 10×5=50

(a) महानुभावांच्या गद्य वाङ्मयरचनेमागील निरनिराळ्या प्रेरणा कोणत्या?

(b) वारकरी संतकवयित्रींच्या काव्यरचनेमधून भक्तिकाव्याचे कोणकोणते विशेष प्रकटतात?

(c) पंडित कवींची कविता ही संस्कृतमधील काव्यरचनेस अनुसरत होती, असे तुम्हांस वाटते का? सकारण लिहा.

(d) आधुनिक मराठी साहित्यनिर्मितीवर स्त्रीवादाचा प्रभाव पडला आहे, असे दाखविता येते का? उदाहरणांसह लिहा.

(e) ग्रामीण साहित्य आणि दलित साहित्य यांमधील सीमारेषा कोणती, ते नेमकेपणाने स्पष्ट करा.

6. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) मराठीतील सौंदर्यवादी (रोमँटिक) कवितेचा परिचय करून द्या. 20

(b) मराठी कादंबरीच्या क्षेत्रातील भालचंद्र नेमाडे यांच्या कामगिरीचे स्वरूप विशद करा. 15

(c) मराठीतील समस्याप्रधान नाटकांमधून स्त्रियांच्या कोणकोणत्या समस्या कशा प्रकारे मांडल्या गेल्या आहेत, ते सविस्तर लिहा. 15

7. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) साहित्य हे भाषिक व साहित्यिक संकेतांचे पालन व उल्लंघन करीत असते म्हणजे काय, ते विवरण करून सांगा. 20

(b) साहित्यसमीक्षा ही व्यामिश्र स्वरूपाची प्रवाही प्रक्रिया आहे, असे का म्हटले जाते? विवेचन करा. 15

(c) १९६० नंतरच्या काळात मराठी कथेत होत गेलेल्या बदलांचा आलेख रेखाटा. 15

8. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) बखर वाङ्मयात इतिहास कमी आणि कल्पित अधिक, असा आक्षेप का घेतला जातो? उलगडा करा. 20

(b) शाहिरी कवितेला आधुनिक मराठी कवितेची पहाट असे का म्हटले गेले आहे? चर्चा करा. 15

(c) 'मराठीतील वास्तववादी कादंबरीची परंपरा संपन्न आहे', या विधानाचे परीक्षण करा. 15

★ ★ ★

CS (MAIN) Exam : 2017

STH–P–MRTH

मराठी (प्रश्न-पत्र–I)

(साहित्य)

वेळ : तीन तास

कमाल अंक : 250

प्रश्नपत्रिकेबाबतच्या ठळक सूचना

उत्तरपत्रिका लिहण्यापूर्वी कृपया पुढील सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात

आठ प्रश्नांची विभागणी दोन भागांमध्ये केलेली आहे.

उमेदवाराला एकूण **पाच** प्रश्न सोडवावयाचे आहेत.

प्रश्न क्रमांक **1** आणि **5** हे अनिवार्य आहेत. आणि उर्वरित प्रश्नांपैकी **तीन** प्रश्न सोडवताना प्रत्येक विभागातील किमान **एक** तरी प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

प्रश्नासमोर गुण दिलेले आहेत.

मराठीतच उत्तरे लिहावीत.

ज्या प्रश्नांमध्ये शब्दमर्यादा उल्लेखलेली असेल, तिचे कटाक्षाने पालन करावे.

प्रश्न सोडविण्याचे प्रयत्न अनुक्रमानेच गृहीत धरले जातील. एखाद्या प्रश्नाचा अंश जरी सोडविलेला असेल, तरी जर तो खोडलेला नसेल तर गृहीत धरला जाईल. कोणतेही पृष्ठ अथवा पृष्ठाचा काही भाग प्रश्नोत्तरपुस्तिकेत कोरा सोडला असेल, तर त्यावर काट मारावी.

MARATHI (PAPER—I)

(LITERATURE)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 250

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions

There are EIGHT questions divided in two Sections.

Candidate has to attempt FIVE questions in all.

Question Nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, THREE are to be attempted choosing at least ONE question from each Section.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in MARATHI.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION—A

1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशे पन्नास (*150*) शब्दांत लिहा : 10×5=50

(a) भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

(b) दैनंदिन व्यवहारातील भाषेपेक्षा काव्यात्म भाषेचे वेगळेपण कोणते?

(c) आहेराणी बोलीचे प्रमुख विशेष सांगा.

(d) मराठीतील विभक्तींचे प्रत्यय आणि त्यांचे कारकार्य विशद करा.

(e) 'लोकगीत' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

2. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) सोत्यूर आणि चॉम्स्की ह्या भाषावैज्ञानिकांच्या भाषाविषयक संकल्पना विस्ताराने स्पष्ट करा. 20

(b) सतराव्या शतकातील मराठी भाषेचे विशेष सोदाहरण विशद करा. 15

(c) लोककथांमधील आशयवैविध्याचे विश्लेषण करा. 15

3. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) ''भाषा ही यांत्रिक स्वरूपाची नसते, हा भाषिक संरचनेचा सर्वात महत्त्वाचा गुणधर्म होय.'' साधार स्पष्ट करा. 20

(b) प्रमाण भाषेचे समाजव्यवहारातील महत्त्व विशद करा. 15

(c) क्रियाविशेषण अव्यये म्हणजे काय, ते उदाहरणांसह सांगा. 15

4. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) तेराव्या शतकातील मराठी भाषेची कोणती वैशिष्ट्ये नंतरच्या काळात बदलत गेली, त्यांचा आढावा घ्या. 20

(b) बोली निर्माण होण्यामागील कारणे स्पष्ट करा. 15

(c) डांगी ह्या बोलीचे स्वरूप स्पष्ट करून तिच्या विषयीच्या वादाची माहिती द्या. 15

SECTION—B

5. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशे पन्नास (*150*) शब्दांत लिहा : 10×5=50

(*a*) म्हाइंभटांच्या ग्रंथांचा परिचय करून द्या.

(*b*) "ज्ञानदेवें रचिला पाया." ह्या उक्तीचे मर्म विशद करा.

(*c*) पंडिती काव्य संतकाव्याहून वेगळे कसे?

(*d*) स्त्रीवादी साहित्याचे विशेष सांगा.

(*e*) साहित्य आणि समाज ह्यांच्या परस्परसंबंधावर प्रकाश टाका.

6. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) शाहिरी काव्याचे संतकाव्याहून आणि पंडिती काव्याहून असलेले वेगळेपण विशद करा. 20

(*b*) साहित्यसमीक्षेचे साहित्याच्या क्षेत्रातील स्थान अधोरेखित करा. 15

(*c*) मराठी कवितेच्या क्षेत्रातील बा. सी. मर्ढेकरांचे योगदान स्पष्ट करा. 15

7. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) बरवरवाङ्मयाचे गुणदोष विस्ताराने विशद करा. 20

(*b*) "मराठी लघुकथेचे जनक ना. सी. फडके होत." ह्या मताची साधक-बाधक चर्चा करा. 15

(*c*) "मराठीत 'गझल'हा काव्यप्रकार सुरेश भटांमुळे लोकप्रिय झाला." स्पष्ट करा. 15

8. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) महानुभावांच्या 'माती ग्रंथां'चा परामर्श घ्या. 20

(*b*) दलित साहित्याची पृथगात्मता विशद करा. 15

(*c*) साहित्यसमीक्षेच्या पद्धतींचा परिचय करून द्या. 15

★★★

EGT–P–MRTH

मराठी (प्रश्न-पत्र–I)

(साहित्य)

वेळ : तीन तास	कमाल अंक : 250

प्रश्नपत्रिकेबाबतच्या ठळक सूचना

उत्तरपत्रिका लिहिण्यापूर्वी कृपया पुढील सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात

आठ प्रश्नांची विभागणी दोन भागांमध्ये केलेली आहे.

उमेदवाराला एकूण **पाच** प्रश्न सोडवावयाचे आहेत.

प्रश्न क्रमांक **1** आणि **5** हे अनिवार्य आहेत. आणि उर्वरित प्रश्नांपैकी **तीन** प्रश्न सोडवताना प्रत्येक विभागातील किमान **एक** तरी प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

प्रश्नासमोर गुण दिलेले आहेत.

मराठीतच उत्तरे लिहावीत.

ज्या प्रश्नांमध्ये शब्दमर्यादा उल्लेखलेली असेल, तिचे कटाक्षाने पालन करावे.

प्रश्न सोडविण्याचे प्रयत्न अनुक्रमानेच गृहीत धरले जातील. एखाद्या प्रश्नाचा अंश जरी सोडविलेला असेल, तरी जर तो खोडलेला नसेल तर गृहीत धरला जाईल. कोणतेही पृष्ठ अथवा पृष्ठाचा काही भाग प्रश्नोत्तरपुस्तिकेत कोरा सोडला असेल, तर त्यावर काट मारावी.

MARATHI (PAPER—I)

(LITERATURE)

Time Allowed : Three Hours	Maximum Marks : 250

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions

There are EIGHT questions divided in two Sections.

Candidate has to attempt FIVE questions in all.

Question Nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, THREE are to be attempted choosing at least ONE question from each Section.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in MARATHI.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION—A

1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (*150*) शब्दांत लिहा : 10×5=50

(a) भाषेची लक्षणे कोणकोणती आहेत?

(b) प्रमाणभाषा आणि बोली यांच्यात कोणत्या प्रकारचे संबंध असतात?

(c) डांगी बोलीची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.

(d) उभयान्वयी अव्यये शब्दयोगी अव्ययांपेक्षा भिन्न कशी ते लिहा.

(e) लोककथांचे प्रकार किती? कोणते?

2. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) सोस्यूर यांच्या भाषाविषयक दृष्टिकोनाचे महत्त्व अधोरेखित करा. 20

(b) तेराव्या शतकातील मराठीचे वेगळेपण कोणकोणत्या भाषिक विशेषांमधुन प्रकटते? 15

(c) सर्वसामान्य मराठी नाटक आणि लोकनाट्य यांमधील भेद स्पष्ट करा. 15

3. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) व्यावहारिक भाषा आणि काव्यभाषा यांतील साम्यभेद विस्तारपूर्वक लिहा. 20

(b) वऱ्हाडी बोलीच्या शब्दसंग्रहाची स्वरूपवैशिष्ट्ये कोणती? 15

(c) स्तरभेदांनुसार भाषिक परिवर्तन कशा प्रकारे होते? विवेचन करा. 15

4. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) राजकीय परिस्थितीच्या मराठी भाषेवरील परिणामांची सतराव्या शतकाच्या संदर्भात चिकित्सा करा. 20

(b) विभक्ती अर्थावरून मानाव्यात की प्रत्ययावरून या वादाचे समालोचन करा. 15

(c) कर्तरी, कर्मणी व भावे या प्रयोगांचे उपप्रकार कोणते ते सांगून त्यांची उदाहरणे द्या. 15

SECTION—B

5. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (*150*) शब्दांत लिहा : 10×5=50

(a) महदंबेच्या काव्यरचनेचा परिचय करून द्या.

(b) संत एकनाथांच्या बहुविध काव्य निर्मितीची चर्चा करा.

(c) ''तैसी आर्या मयूरपंताची''—असे का म्हणतात?

(d) आस्वादक समीक्षेचे महत्त्व अधोरेखित करा.

(e) स्त्रीवादाचा मराठी कवितेवरील प्रभाव अधोरेखित करा.

6. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) 'आधुनिक कविपंचक' असे कोणाला उद्देशून म्हटले गेले आहे? का? 20

(b) साहित्य, समाज आणि संस्कृती यांच्यातील परस्परसंबंध उलगडून दाखवा. 15

(c) मध्ययुगीन मराठी कवयित्रींची काव्यविषयक कामगिरी सोदाहरण विशद करा. 15

7. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) भालचंद्र नेमाडे हे नवकादंबरीचे प्रवर्तक होत, असे का म्हटले जाते? चर्चा करा. 20

(b) नाटककार खाडिलकर यांची नाट्यक्षेत्रातील कामगिरी साधार लिहा. 15

(c) श्रेष्ठ कवी म्हणून अरुण कोलटकर यांची योग्यता सप्रमाण सिद्ध करा. 15

8. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) साहित्यसमीक्षेची निरनिराळी कार्ये कोणती? त्यांचे वाचकांस कशा प्रकारे साहाय्य होते? 20

(b) बखर साहित्य हे इतिहास की कल्पित? सप्रमाण चिकित्सा करा. 15

(c) दलित कथा ग्रामीण कथेहून वेगळी कशी ते साधार लिहा. 15

★ ★ ★

मराठी (प्रश्न-पत्र–I)

(साहित्य)

वेळ : तीन तास

कमाल अंक : 250

प्रश्नपत्रिकेबाबतच्या ठळक सूचना

उत्तरपत्रिका लिहिण्यापूर्वी कृपया पुढील सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात

आठ प्रश्नांची विभागणी दोन भागांमध्ये केलेली आहे.

उमेदवाराला एकूण **पाच** प्रश्न सोडवावयाचे आहेत.

प्रश्न क्रमांक **1** आणि **5** हे अनिवार्य आहेत. आणि उर्वरित प्रश्नांपैकी **तीन** प्रश्न सोडवताना प्रत्येक विभागातील किमान **एक** तरी प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

प्रश्नासमोर गुण दिलेले आहेत.

मराठीतच उत्तरे लिहावीत.

ज्या प्रश्नांमध्ये शब्दमर्यादा उल्लेखलेली असेल, तिचे कटाक्षाने पालन करावे.

प्रश्न सोडविण्याचे प्रयत्न अनुक्रमानेच गृहीत धरले जातील. एखाद्या प्रश्नाचा अंश जरी सोडविलेला असेल, तरी जर तो खोडलेला नसेल तर गृहीत धरला जाईल. कोणतेही पृष्ठ अथवा पृष्ठाचा काही भाग प्रश्नोत्तरपुस्तिकेत कोरा सोडला असेल, तर त्यावर काट मारावी.

MARATHI (PAPER—I)

(LITERATURE)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 250

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions

There are EIGHT questions divided in two Sections.

Candidate has to attempt FIVE questions in all.

Question Nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, THREE are to be attempted choosing at least ONE question from each Section.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in MARATHI.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION—A

1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (*150*) शब्दांत लिहा : 10×5=50

(a) ''भाषेमुळे समाज घडतो आणि समाजाचा भाषेवर परिणाम होतो'', या विधानाची चर्चा करा.

(b) भाषाभ्यासाच्या प्रमुख अंगांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

(c) अहिराणी बोलीची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.

(d) क्रियापदांचे कोणकोणते प्रकार पडतात, ते सोदाहरण सांगा.

(e) लोकसाहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

2. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) चॉम्स्की या भाषावैज्ञानिकाच्या भाषाविषयक संकल्पनांविषयी सविस्तर विवेचन करा. 20

(b) तेराव्या शतकातील मराठी भाषेचे वेगळेपण सोदाहरण स्पष्ट करा. 15

(c) 'लोकगीत' ही संकल्पना स्पष्ट करून त्याच्या गुणवैशिष्ट्यांसंबंधी चर्चा करा. 15

3. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) कोणत्याही भाषकाला स्वभाषेचाही अभ्यास का करावा लागतो, ते विशद करा. 20

(b) प्रमाणभाषा आणि बोली यांमधील फरक स्पष्ट करा. 15

(c) भाषा ही निसर्गदत्त आहे की प्रयत्नसाध्य, ते विशद करा. 15

4. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) सतराव्या शतकातील मराठी भाषेची स्वरूपवैशिष्ट्ये विशद करा. 20

(b) प्रयोग म्हणजे काय, ते सांगून त्याचे प्रकार कोणते, ते सोदाहरण सांगा. 15

(c) द्वितीया आणि षष्ठी या विभक्तीविषयी असलेल्या वादांसंबंधी सर्वांगीण चर्चा करा. 15

SECTION—B

5. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (*150*) शब्दांत लिहा : 10×5=50

(*a*) महानुभाव संप्रदायाच्या साती ग्रंथांचे स्वरूप विशद करा.

(*b*) संतवाङ्मयाचे स्वरूप सांगून त्याच्या सामाजिक फलश्रुतीविषयी विवेचन करा.

(*c*) पंडिती काव्याचे सामर्थ्य आणि मर्यादा यांविषयी विवेचन करा.

(*d*) मराठीतील स्त्रीवादी साहित्याचे गुणविशेष विशद करा.

(*e*) साहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

6. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) मराठीतील सामाजिक जाणिवेच्या कवितेचा सोदाहरण परामर्श घ्या. 20

(*b*) समाज आणि त्याची संस्कृती या दोहोंचा साहित्याशी असलेला संबंध स्पष्ट करा. 15

(*c*) मराठीतील नवकथेच्या क्षेत्रातील गंगाधर गडगीळांच्या योगदानाविषयी चर्चा करा. 15

7. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) मराठीतील कादंबरीच्या क्षेत्रात हरी नारायण आपटे यांनी घडवून आणलेल्या बदलांविषयी सविस्तर चर्चा करा. 20

(*b*) मराठी कथेतील उत्क्रांतिमार्गातील विविध टप्पे सांगून त्यांविषयी विवेचन करा. 15

(*c*) साहित्याच्या मूल्यमापनाचे महत्त्व विशद करा. 15

8. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) शाहिरी कवितेच्या गुणदोषांविषयी विवेचन करा. 20

(*b*) दलित साहित्याचे वेगळेपण कशात आहे, ते विशद करा. 15

(*c*) साहित्यसमीक्षेच्या निरनिराळ्या पद्धती कोणत्या, ते सांगून त्यांसंबंधी सोदाहरण चर्चा करा. 15

★ ★ ★

मराठी (प्रश्न-पत्र–I)

(साहित्य)

वेळ : तीन तास

कमाल अंक : 250

प्रश्नपत्रिकेबाबतच्या ठळक सूचना

उत्तरपत्रिका लिहिण्यापूर्वी कृपया पुढील सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात

आठ प्रश्नांची विभागणी दोन भागांमध्ये केलेली आहे.

उमेदवाराला एकूण **पाच** प्रश्न सोडवावयाचे आहेत.

प्रश्न क्रमांक **1** आणि **5** हे अनिवार्य आहेत. आणि उर्वरित प्रश्नांपैकी **तीन** प्रश्न सोडवताना प्रत्येक विभागातील किमान **एक** तरी प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

प्रश्नासमोर गुण दिलेले आहेत.

मराठीतच उत्तरे लिहावीत.

ज्या प्रश्नांमध्ये शब्दमर्यादा उल्लेखलेली असेल, तिचे कटाक्षाने पालन करावे.

प्रश्न सोडविण्याचे प्रयत्न अनुक्रमानेच गृहीत धरले जातील. एखाद्या प्रश्नाचा अंश जरी सोडविलेला असेल, तरी जर तो खोडलेला नसेल तर गृहीत धरला जाईल. कोणतेही पृष्ठ अथवा पृष्ठाचा काही भाग प्रश्नोत्तरपुस्तिकेत कोरा सोडला असेल, तर त्यावर काट मारावी.

MARATHI (PAPER—I)

(LITERATURE)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 250

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions

There are EIGHT questions divided in two Sections.

Candidate has to attempt FIVE questions in all.

Question Nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, THREE are to be attempted choosing at least ONE question from each Section.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in MARATHI.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION—A

1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी *150* शब्दांत लिहा : 10×5=50

(a) 'भाषेचे समाजशास्त्र', स्पष्ट करा.

(b) वऱ्हाडी बोलीची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती?

(c) द्वितीया आणि चतुर्थी या विभक्तींचे प्रत्यय सारखेच असल्यामुळे त्या दोन्हींपैकी एकच मानावी काय, आणि ती कोणती याची चिकित्सा करा.

(d) मराठीतील लोककथांचे स्वरूप सांगा.

(e) 'लोकगीत' संकल्पना स्पष्ट करून त्याचे स्वरूप-विशेष लिहा.

2. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) 'चॉम्स्कीच्या सिद्धांताने भाषेचे स्वरूप स्पष्ट होण्यास कशी मदत होते' याची चर्चा करा. 20

(b) सतराव्या शतकातील मराठी भाषेवर फार्सीचा प्रभाव कसा आहे ते सोदाहरण सांगा. 15

(c) तमाशा या लोकसाहित्य प्रकाराच्या सादरीकरणाची वैशिष्ट्ये सांगा. 15

3. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) भाषा आणि बोली यातील फरक सांगून प्रमाणभाषेचे महत्त्व विशद करा. 20

(b) 'व्यवसाय आणि स्तर यातील भेदानुसार भाषिक परिवर्तन होते' सोदाहरण स्पष्ट करा. 15

(c) भाषेची मूलभूत कार्ये कोणती ते सांगा. 15

4. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) एकोणविसाव्या शतकातील भाषेचे स्वरूप विशेष स्पष्ट करा. 20

(b) प्रयोगाचे प्रकार सांगून कर्मणी प्रयोग सोदाहरण स्पष्ट करा. 15

(c) विभक्तीचे प्रकार सांगून पंचमी विभक्तीच्या प्रत्ययांत कालांतराने कोणती भर पडली? का? 15

SECTION—B

5. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी *150* शब्दांत लिहा : 10×5=50

(a) 'मानवतेच्या आग्रही भूमिकेमुळे संत तुकाराम महाकवी ठरले' या विधानाची सार्थकता स्पष्ट करा.

(b) 'लीळाचरित्र' आद्य गद्य ग्रंथ आणि आद्य गद्य चरित्र ग्रंथ म्हणून महत्वाचा ग्रंथ आहे' याची सार्थकता नोंदवा.

(c) 'लावणी आणि पोवाडा' यांचे स्वरूप-विशेष लिहा.

(d) साहित्यकृतीचे स्वरूप-विशेष उलगडून सांगा.

(e) 'स्त्रीवादी साहित्य' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

6. पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) 'आधुनिक मराठी कवितेला नारायण सुर्वे यांच्या नंतर वेगळे वळण मिळाले' या विधानाचा परामर्श घ्या. 20

(b) समीक्षेच्या विविध पद्धतींची माहिती द्या. 15

(c) 'वास्तववाद आणि मराठी कादंबरी' यांच्या अनुबंधाची सोदाहरण चर्चा करा. 15

7. पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) मराठी कथा साहित्यातील जी. ए. कुलकर्णी यांचे स्थान स्पष्ट करा. 20

(b) मराठी नाटकातील स्थित्यंतरांचे विविध टप्पे सांगा. 15

(c) साठोत्तरी साहित्य प्रवाहाचे स्वरूप, विशेष आणि वेगळेपण स्पष्ट करा. 15

8. पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) 'बखर वाङ्मयात ऐतिहासिक सत्याचा अभाव असतो' या विधानाची चर्चा करा. 20

(b) सौंदर्यवादी साहित्याचे गुणविशेष सांगा. 15

(c) साहित्य आणि इतर कला यांचा अनुबंध सांगून साहित्याचे वेगळेपण स्पष्ट करा. 15

★★★

CS (Main) Exam,2021

मराठी (प्रश्न-पत्र–I)

(साहित्य)

वेळ : तीन तास	कमाल अंक : 250

प्रश्नपत्रिकेबाबतच्या ठळक सूचना

उत्तरपत्रिका लिहिण्यापूर्वी कृपया पुढील सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात

आठ प्रश्नांची विभागणी दोन भागांमध्ये केलेली आहे.

उमेदवाराला एकूण **पाच** प्रश्न सोडवावयाचे आहेत.

प्रश्न क्रमांक **1** आणि **5** हे अनिवार्य आहेत. आणि उर्वरित प्रश्नांपैकी **तीन** प्रश्न सोडवताना प्रत्येक विभागातील किमान **एक** तरी प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

प्रश्नासमोर गुण दिलेले आहेत.

मराठीतच उत्तरे लिहावीत.

ज्या प्रश्नांमध्ये शब्दमर्यादा उल्लेखलेली असेल, तिचे कटाक्षाने पालन करावे.

प्रश्न सोडविण्याचे प्रयत्न अनुक्रमानेच गृहीत धरले जातील. एखाद्या प्रश्नाचा अंश जरी सोडविलेला असेल, तरी जर तो खोडलेला नसेल तर गृहीत धरला जाईल. कोणतेही पृष्ठ अथवा पृष्ठाचा काही भाग प्रश्नोत्तरपुस्तिकेत कोरा सोडला असेल, तर त्यावर काट मारावी.

MARATHI (PAPER—I)

(LITERATURE)

Time Allowed : Three Hours	Maximum Marks : 250

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions

There are EIGHT questions divided in two Sections.

Candidate has to attempt FIVE questions in all.

Question Nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, THREE are to be attempted choosing at least ONE question from each Section.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in MARATHI.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION—A

1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (*150*) शब्दांत लिहा : 10×5=50

(*a*) 'भाषा म्हणजे विचार, भावना, अनुभव व कल्पना व्यक्त करण्याचे साधन' या विधानाची सार्थकता पटवून द्या.

(*b*) बोलीचे विशेष सांगून बोलीचे महत्त्व विशद करा.

(*c*) मराठी भाषेच्या प्रमुख बोली सांगून वऱ्हाडी बोलीचे विशेष सोदाहरण स्पष्ट करा.

(*d*) विभक्तीचे प्रकार प्रत्ययासह विशद करा.

(*e*) लोककथागीत म्हणजे काय हे सांगून लोककथागीताचे वैशिष्ट्ये नोंदवा.

2. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) भाषा आणि समाज यांचा सहसंबंध उलगडून दाखवा. 20

(*b*) यादवकालीन मराठी भाषेचे वेगळेपण सोदाहरण स्पष्ट करा. 15

(*c*) लोकसाहित्याचे स्वरूप-विशेष विशद करा. 15

3. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) भाषाविज्ञानातील नोम चॉम्स्कीच्या भाषाविषयक संकल्पनाचे विवेचन करा. 20

(*b*) लोकरंगभूमीच्या स्वरूप-विशेषाची चर्चा करा. 15

(*c*) 'व्यावहारिक भाषेपेक्षा साहित्याची भाषा वेगळी असते' या विधानाची सार्थकता पटवून द्या. 15

4. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) सतराव्या शतकातील मराठी भाषेवरील प्रभावाची चर्चा करा. 20

(*b*) शब्दाच्या जाती सोदाहरण स्पष्ट करा. 15

(*c*) प्रयोगाचे प्रकार सांगून भावेप्रयोगाचे पोटप्रकार सोदाहरण लिहा. 15

SECTION—B

5. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (*150*) शब्दांत लिहा : 10×5=50

(*a*) महानुभाव संप्रदायातील साती काव्यग्रंथांचा थोडक्यात परिचय करून द्या.

(*b*) 'जातीहीनतेचे दुःख वारकरी संतांच्या अभंगातून प्रगट झाले आहे' याचे साधार विवेचन करा.

(*c*) लावणीचे रचना-विशेष सोदाहरण उलगडून दाखवा.

(*d*) उपयोजित समीक्षेचे कार्य स्पष्ट करा.

(*e*) ग्रामीण कवितेचा थोडक्यात आढावा द्या.

6. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) 'महात्मा जोतीराव फुले यांची साहित्यविषयक कामगिरी मोलाची आहे' या विधानाची सार्थकता स्पष्ट करा. 20

(*b*) पंडिती काव्याचे स्वरूप आणि विशेष सोदाहरण स्पष्ट करा. 15

(*c*) साहित्यसमीक्षेचे स्वरूप सांगून ठळक उद्दिष्टे नोंदवा. 15

7. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) साठोत्तर मराठी कादंबरीचे योगदान अधोलेखित करा. 20

(*b*) स्वातंत्र्यानंतरच्या मराठी कथेचे बदलते स्वरूप उलगडून दाखवा. 15

(*c*) दलित आत्मकथनांचे भारतीय साहित्यातील योगदान स्पष्ट करा. 15

8. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) 'स्वातंत्र्योतर मराठी कवितेने सामाजिक जाणिवेची व्यापक अभिव्यक्ती केली आहे' या विधानाची सार्थकता सोदाहरण स्पष्ट करा. 20

(*b*) 'मराठीतील स्त्रीवादी कादंबरी म्हणजे स्त्रीच्या आधुनिकवृतीची नवी सूत्रे आहेत' याचे सोदाहरण विवेचन करा. 15

(*c*) 'सामाजिक चळवळीच्या परिणामातून साहित्य चळवळी प्रभावित झाल्या' हे साठोतरी साहित्यप्रवाहाच्या संदर्भाने स्पष्ट करा. 15

★ ★ ★

मराठी (प्रश्न-पत्र–I)

(साहित्य)

वेळ : तीन तास

कमाल अंक : 250

प्रश्नपत्रिकेबाबतच्या ठळक सूचना

उत्तरपत्रिका लिहिण्यापूर्वी कृपया पुढील सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात

आठ प्रश्नांची विभागणी दोन भागांमध्ये केलेली आहे.

उमेदवाराला एकूण **पाच** प्रश्न सोडवावयाचे आहेत.

प्रश्न क्रमांक **1** आणि **5** हे अनिवार्य आहेत. आणि उर्वरित प्रश्नांपैकी **तीन** प्रश्न सोडवताना प्रत्येक विभागातील किमान **एक** तरी प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

प्रश्नासमोर गुण दिलेले आहेत.

मराठीतच उत्तरे लिहावीत.

ज्या प्रश्नांमध्ये शब्दमर्यादा उल्लेखलेली असेल, तिचे कटाक्षाने पालन करावे.

प्रश्न सोडविण्याचे प्रयत्न अनुक्रमानेच गृहीत धरले जातील. एखाद्या प्रश्नाचा अंश जरी सोडविलेला असेल, तरी जर तो खोडलेला नसेल तर गृहीत धरला जाईल. कोणतेही पृष्ठ अथवा पृष्ठाचा काही भाग प्रश्नोत्तरपुस्तिकेत कोरा सोडला असेल, तर त्यावर काट मारावी.

MARATHI (PAPER—I)

(LITERATURE)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 250

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions

There are EIGHT questions divided in two Sections.

Candidate has to attempt FIVE questions in all.

Question Nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, THREE are to be attempted choosing at least ONE question from each Section.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in MARATHI.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION—A

1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (*150*) शब्दांत लिहा : 10×5=50

(*a*) भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करून 'हॉकेट' प्रणीत भाषेची लक्षणे सांगा.

(*b*) प्रमाणभाषा आणि बोली यांच्यातील साम्यभेद विशद करा.

(*c*) बोली अभ्यासाचे महत्त्व सांगून अहिराणीची भाषिक वैशिष्ट्ये सांगा.

(*d*) मराठीतील विभक्तींचे त्यांच्या प्रत्ययार्थासह स्वरूप स्पष्ट करा.

(*e*) लोकनाट्याची वैशिष्ट्ये सांगून 'तमाशा' व 'दंढार' या लोकनाट्य प्रकारांची ओळख करून द्या.

2. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) 'भाषा ही ध्वनिसंकेतांनी बनलेली संप्रेषण प्रणाली आहे' या विधानाची सार्थकता पटवून द्या. 20

(*b*) 'मराठी भाषेला फार्सीने प्रभावित केले' हे सतराच्या शतकातील भाषेच्या आधाराने स्पष्ट करा. 15

(*c*) लोकगीताचा अर्थ सांगून मराठी लोकगीतांची वैविध्यता पटवून द्या. 15

3. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) भाषा भिन्नतेची प्रमुख कारणे विशद करा. 20

(*b*) प्रयोग म्हणजे काय? प्रयोगाचे प्रकार सांगून कर्मणी प्रयोगाचा सोदाहरण परिचय द्या. 15

(*c*) लोककथा म्हणजे काय? लोककथांचे स्वरूप-विशेष वर्णन करा. 15

4. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) तेराव्या शतकातील मराठी भाषेचे स्वरूप-विशेष स्पष्ट करा. 20

(*b*) शब्दांच्या जाती किती आणि कोणत्या? हे सोदाहरण लिहा. 15

(*c*) वऱ्हाडी बोलीची भाषावैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा. 15

SECTION—B

5. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (*150*) शब्दांत लिहा : 10×5=50

(*a*) मराठी साहित्यातील महानुभावांच्या गद्य साहित्यकृतींचे स्थान निश्चित करा.

(*b*) वारकरी संप्रदायातील संतांचे सामाजिक व सांस्कृतिक योगदान स्पष्ट करा.

(*c*) शाहिरीकाव्याचा अर्थ सांगून शाहीर अनंत फंदी यांच्या काव्याची वैशिष्ट्ये सांगा.

(*d*) साहित्याच्या स्वरूप आणि कार्याची चर्चा करा.

(*e*) स्त्रीवादी साहित्याची संकल्पना स्पष्ट करून त्याचे स्वरूप विशद करा.

6. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) पंडिती कवितेचे निराळेपण सांगून रघुनाथ पंडिताच्या आख्यान काव्याची वैशिष्ट्ये सांगा. 20

(*b*) साहित्याच्या मूल्यमापनाची आवश्यकता प्रतिपादन करा. 15

(*c*) 'सामाजिक जाणिवेच्या कवितेने आधुनिक मराठी कविता अधिक समृद्ध केली' या विधानाची सार्थकता सोदाहरण स्पष्ट करा. 15

7. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) स्वातंत्र्योत्तर कालखंडात झालेल्या कथावाङ्मयातील बदलाचे स्वरूप विशद करा. 20

(*b*) 'दलित साहित्य हे दलित चळवळीचे साहित्य आहे' या विधानाची सार्थकता पटवून द्या. 15

(*c*) स्वातंत्र्योत्तर मराठी समीक्षेच्या वाटचालीतील विविध प्रवाहांची ओळख करून द्या. 15

8. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) बखर म्हणजे काय? 'सभासदाची बखर' मधून शिवाजी महाराजांचा जीवनपट कसा साकार झाला ते वर्णन करा. 20

(*b*) 'महात्मा जोतीराव फुले यांच्या साहित्याने मराठी साहित्याच्या आशय-अभिव्यक्तीचे स्वरूप बदलले' या विधानाची चर्चा करा. 15

(*c*) '१८५० ते १९५० या काळात प्रबोधन-परिवर्तनाच्या चळवळीने सामाजिक-सांस्कृतिक आणि वाङ्मयीन बदल घडून आला' या विधानाची सार्थकता स्पष्ट करा. 15

★ ★ ★

मराठी (प्रश्न-पत्र–I)

(साहित्य)

वेळ : तीन तास	कमाल अंक : 250

प्रश्नपत्रिकेबाबतच्या ठळक सूचना

उत्तरपत्रिका लिहिण्यापूर्वी कृपया पुढील सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात

आठ प्रश्नांची विभागणी दोन भागांमध्ये केलेली आहे.

उमेदवाराला एकूण **पाच** प्रश्न सोडवावयाचे आहेत.

प्रश्न क्रमांक **1** आणि **5** हे अनिवार्य आहेत. आणि उर्वरित प्रश्नांपैकी **तीन** प्रश्न सोडवताना प्रत्येक विभागातील किमान **एक** तरी प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

प्रश्नासमोर गुण दिलेले आहेत.

मराठीतच उत्तरे लिहावीत.

ज्या प्रश्नांमध्ये शब्दमर्यादा उल्लेखलेली असेल, तिचे कटाक्षाने पालन करावे.

प्रश्न सोडविण्याचे प्रयत्न अनुक्रमानेच गृहीत धरले जातील. एखाद्या प्रश्नाचा अंश जरी सोडविलेला असेल, तरी जर तो खोडलेला नसेल तर गृहीत धरला जाईल. कोणतेही पृष्ठ अथवा पृष्ठाचा काही भाग प्रश्नोत्तरपुस्तिकेत कोरा सोडला असेल, तर त्यावर काट मारावी.

MARATHI (PAPER—I)

(LITERATURE)

Time Allowed : Three Hours	Maximum Marks : 250

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions

There are EIGHT questions divided in two Sections.

Candidate has to attempt FIVE questions in all.

Question Nos. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, THREE are to be attempted choosing at least ONE question from each Section.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in MARATHI.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION—A

1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (*150*) शब्दांत लिहा : 10×5=50

(a) "भाषा एक संकेतप्रणाली आहे," सोदाहरण स्पष्ट करा.

(b) बोलींची विविधता सांगून डांगी बोलीची वैशिष्ट्ये लिहा.

(c) मराठीत किती विभक्ती मानाव्यात, ह्यासंबंधीच्या चर्चेचे साधार विवेचन करा.

(d) लोकगीतातील संस्कारगीतांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

(e) भाषिक भांडार व लघुक्षेत्र ह्या संकल्पना स्पष्ट करा.

2. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) भाषा, समाज व संस्कृती ह्यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा. 20

(b) प्रयोग म्हणजे काय, ते सांगून कर्तरीप्रयोगाचे उपप्रकार सोदाहरण लिहा. 15

(c) मराठीतील दैवतकथांचे स्वरूप स्पष्ट करा. 15

3. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) लोककथागीतांची विविधता सोदाहरण लिहा. 20

(b) भाषेची मूलभूत कार्ये स्पष्ट करा. 15

(c) क्रियापदाचे वाक्यातील महत्त्व अधोरेखित करून क्रियापदाचे विविध प्रकार सोदाहरण सांगा. 15

4. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) प्रमाणभाषेपेक्षा अहिराणी बोली कशी वेगळी ठरते, ते सोदाहरण लिहा. 20

(b) सर्वनामाचे प्रकार सांगून पुरुषवाचक सर्वनामाचे अर्थ व उपयोग स्पष्ट करा. 15

(c) साहित्याच्या भाषेचे वेगळेपण विशद करा. 15

SECTION—B

5. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (*150*) शब्दांत लिहा : 10×5=50

(*a*) संत नामदेवांचा भावकवी म्हणून परिचय करून द्या.

(*b*) पंडितकवी म्हणून वामन पंडितांच्या काव्याची वैशिष्ट्ये लिहा.

(*c*) साहित्य आणि संस्कृती ह्यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

(*d*) स्वच्छंदतावादाची वैशिष्ट्ये लिहा.

(*e*) समाजशास्त्रीय समीक्षेची आवश्यकता स्पष्ट करा.

6. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) 'लीळाचरित्रा'च्या निर्मितिप्रेरणा सांगून त्याचे वाङ्मयीन महत्त्व विशद करा. 20

(*b*) मर्ढेकरांच्या कवितेचे वेगळेपण सोदाहरण स्पष्ट करा. 15

(*c*) साहित्याचे मूल्यमापन करण्यात आस्वादक समीक्षा कितपत यशस्वी ठरते, ते साधार लिहा. 15

7. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) समीक्षा म्हणजे काय, ते सांगून साहित्याच्या आकलनात समीक्षेचे महत्त्व स्पष्ट करा. 20

(*b*) 'लावणी'च्या व्युत्पत्तीसंबंधी असलेल्या मतमतांतरांची चर्चा करा. 15

(*c*) मराठीतील नवकथेची वैशिष्ट्ये लिहा. 15

8. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(*a*) ''बखर म्हणजे इतिहास आणि वाङ्मय यांचे एकरूप होय'', ह्या विधानाची साधकबाधक चर्चा करा. 20

(*b*) दलित कवितेतून दलित चळवळीचे प्रतिबिंब कसे दिसून येते, ते साधार लिहा. 15

(*c*) साहित्यातून व्यक्त होणाऱ्या अनुभवाचे विशेष सांगा. 15

★ ★ ★

PHKM-U-MRTH

मराठी / MARATHI

प्रश्न-पत्र I / Paper I

(साहित्य) / (LITERATURE)

वेळ : **तीन** तास	कमाल अंक : **250**
*Time Allowed : **Three** Hours*	*Maximum Marks : **250***

प्रश्नपत्रिकेबाबतच्या ठळक सूचना

उत्तरपत्रिका लिहिण्यापूर्वी कृपया पुढील सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात :

आठ प्रश्नांची विभागणी **दोन भागांमध्ये** केलेली आहे.

उमेदवाराला एकूण **पाच** प्रश्न सोडवावयाचे आहेत.

प्रश्न क्रमांक **1** आणि **5** हे अनिवार्य आहेत. आणि उर्वरित प्रश्नांपैकी **तीन** प्रश्न सोडवताना प्रत्येक विभागातील किमान **एक** तरी प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

प्रश्न/भागाने घेतलेल्या गुणांची संख्या त्याच्या विरुद्ध दर्शविली जाते.

मराठीतच उत्तरे लिहावीत.

ज्या प्रश्नांमध्ये शब्दमर्यादा उल्लेखलेली असेल, तिचे कटाक्षाने पालन करावे.

प्रश्न सोडविण्याचे प्रयत्न अनुक्रमानेच गृहीत धरले जातील. एखाद्या प्रश्नाचा अंश जरी सोडविलेला असेल, तरी जर तो खोडलेला नसेल तर गृहीत धरला जाईल. कोणतेही पृष्ठ अथवा पृष्ठाचा काही भाग प्रश्नोत्तरपुस्तिकेत कोरा सोडला असेल, तर त्यावर काट मारावी.

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

*There are **EIGHT** questions divided in **TWO SECTIONS.***

*Candidate has to attempt **FIVE** questions in all.*

*Questions no. **1** and **5** are compulsory and out of the remaining, **THREE** are to be attempted choosing at least **ONE** question from each section.*

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

*Answers must be written in **MARATHI**.*

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION A

Q1. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (150) शब्दांत लिहा : *10×5=50*

(a) बोली भूगोल संकल्पना स्पष्ट करून अहिराणी बोलीचे वेगळेपण नोंदवा. *10*

(b) भाषा व्यवस्था आणि भाषा व्यवहार या दोन भाषिक स्तराचे विवेचन करा. *10*

(c) मराठीतील विभक्तीविचार स्पष्ट करून द्वितीया आणि चतुर्थी विभक्तीचे साम्यभेद लिहा. *10*

(d) मराठी लोककथांमधून आदिबंध आणि कल्पनाबंध कसे आविष्कृत होतात, हे सोदाहरण लिहा. *10*

(e) नोम चॉम्स्की यांची भाषिक क्षमता (competence) संकल्पना स्पष्ट करा. *10*

Q2. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) प्रमाणभाषा आणि बोलीभाषा यांच्या सहसंबंधाची चर्चा करा. *20*

(b) मराठीतील प्रयोगविचार सांगून कर्मणी प्रयोगाचे उपप्रकारासह सोदाहरण विवेचन करा. *15*

(c) मराठी लोकगीत परंपरा प्रकार-भेदांसह विशद करा. *15*

Q3. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) लोकनाट्याचे स्वरूप सांगून 'तमाशा' सादरीकरणाचे वेगळेपण सांगा. *20*

(b) भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करून भाषेचे कार्य लिहा. *15*

(c) विशेषण आणि क्रियाविशेषण यातील फरक सांगून क्रियाविशेषणाच्या प्रकाराचे विवेचन करा. *15*

Q4. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) धातू म्हणजे काय हे सांगून क्रियापदाचे प्रकार स्पष्ट करा. *20*

(b) प्रमाणभाषेपेक्षा वऱ्हाडी बोली कशी वेगळी ठरते, सोदाहरण लिहा. *15*

(c) साहित्यभाषेच्या ठळक विशेषांची चर्चा करा. *15*

SECTION B

Q5. पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे एकशेपन्नास (150) शब्दांत लिहा : *10×5=50*

(a) संत तुकारामांच्या अभंगातील अवतरण क्षमता (प्रेरणादायी सुविचार) सोदाहरण लिहा. *10*

(b) पंडिती कवितेचे वाङ्मयीन विशेष व मर्यादा लिहा. *10*

(c) बखर वाङ्मयाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये लिहा. *10*

(d) साहित्यातील वास्तववादाचे विशेष व मर्यादा स्पष्ट करा. *10*

(e) आदिबंधात्मक समीक्षेची संकल्पना स्पष्ट करा. *10*

Q6. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) महानुभाव साहित्याने मराठी भाषा व साहित्याला दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा. *20*

(b) विजय तेंडुलकर यांच्या नाट्यलेखनाचे वेगळेपण सोदाहरण लिहा. *15*

(c) ह.ना. आपटे यांच्या कादंबरीचे विशेष साधार विवेचन करा. *15*

Q7. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) महात्मा ज्योतिराव फुले यांच्या साहित्यातील आधुनिकतेचे स्वरूप उलगडून सांगा. *20*

(b) साहित्य समीक्षेचे स्वरूप सांगून वाङ्मय व्यवहारातील समीक्षेची आवश्यकता अधोरेखित करा. *15*

(c) शाहिरी कवितेचे प्रकार सांगून पोवाड्याचे वेगळेपण सोदाहरण स्पष्ट करा. *15*

Q8. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) साठोत्तरी साहित्य प्रवाहांच्या निर्मितीच्या कारणांची चर्चा करा. *20*

(b) 'अर्वाचीन मराठी काव्याच्या इतिहासात रविकिरण मंडळाची कामगिरी मोलाची राहिली आहे' या विधानाची साधक-बाधक चर्चा करा. *15*

(c) लघुकथेचे विशेष सांगून दिवाकर कृष्ण यांच्या लघुकथेतील योगदानाचे विवेचन करा. *15*